

**“KADEH DUASI” ÇEVRESİNDE GELİŞEN İNANISLARIN SANAL DÜNYADAKİ
YANSIMALARI***
**THE CYBERSPACE REFLECTIONS OF BELIEFS THAT GREW AROUND THE “CUP
PRAYER”**

Erol AKSOY

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

erol@erciyes.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-2553-4052

ÖZET

ABSTRACT

Geliş Tarihi:
29.9.2021
Kabul Tarihi:
4.1.2022
Yayın Tarihi:
31.3.2022
Anahtar Kelimeler:
Kadeh Duası,
Sözlü Kültür,
İnanış.
Keywords:
The Cup Prayer,
Oral Culture,
Faith.

Bir toplumun üyelerinin ya da toplumsal grupların yaşam biçimlerine göndermelerde bulunan kültür, bir milletin tarihî gelişim seyri içerisinde meydana getirdiği maddi ve manevi değerler bütünüdür. Öncelikle sözlü ortamda yüzlerce yıllık bir süreç içerisinde oluşan kültürün bir yönü inançlar ve bu inançlara bağlı uygulamalarla ilgilidir. Yapılan çalışmalar ve elde edilen bulgulara göre yeryüzünde inançsız bir toplumun olmadığı görülmektedir. Her toplumun kendine göre bir inanç sistemi vardır. Toplum hayatını yönlendiren bu inançların bir yönünü de dualar oluşturmaktadır. Müslüman Türk kültüründe de duaya büyük bir önem verilmiştir. Türkler, hayatlarının pek çok safhasında ve ihtiyaç duydukları durumlarda dualardan yardım almışlardır. İşte toplum hayatımızı ve inanç dünyamızı şekillendiren dualardan biri de halk arasında “Kadeh Duası” olarak bilinen duadır.

Kadeh Duası'nın ülkemizdeki çeşitli yazma eser kütüphanelerinde beş nüshası bulunmaktadır. İşte bu çalışmada önce inanç-inanış-dua-toplum ilişkisi üzerinde durulacak ardından şahsi kitaplığımızda bulunan yazma bir “Kadeh Duası Şerhi” tanıtılarak bu dua çevresinde gelişen halk inanışlarının sanal dünyadaki yansımaları irdelenecektir.

Culture, reflecting on the lifestyles of the members of a society or to the lifestyles of the communities, is a total of materialistic and spiritual values a nation constitutes throughout its course of historical development. Culture, which primarily occurs in oral medium through hundreds of years, has an aspect related to beliefs and their applications. According to studies and pieces of evidence obtained, it is observed that there is not one society without belief. Each society has its own belief system, and prayers make up for a part of these beliefs that directs social life. In Turkish-Muslim culture, prayers are considered valuable as well. The Turks have received assistance from prayers in many stages of their lives and in the situations where they have felt in need. And one of the prayers that shape our social life and belief is the prayer known generally as “the Cup Prayer” (In Turkish, Kadeh Duası).

The Cup Prayer has 5 issues in various manuscript libraries in our country. In this study, the relationship between belief, faith, prayer, society will be accentuated, and after presenting a written “Cup Prayer Commentary” kept in our private library, the cyberspace reflections of beliefs that grew around the prayer will be discussed.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1002090>

Atıf/Cite as: Aksoy, E. (2022). “Kadeh Duası” Çevresinde Gelişen İnanışların Sanal Dünyadaki Yansımaları. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(1), 113-127.

* Bu makale, 04-06 Eylül 2019 tarihinde Ukrayna'nın Kiev şehrinde düzenlenen “Bilimde Yeni Ufuklar 4. Uluslararası Bilim Sempozyumu”nda sunulan “Yeni Bir Yazma ‘Duâ-yı Şerh-i Kadeh’ Nüshası ve Kadeh Duası Çevresinde Gelişen İnanışların Sanal Dünyadaki Yansımaları” başlıklı sözlü bildirinin genişletilmiş ve düzenlenmiş hâlidir.

Giriş

Toplumları ayakta tutan kültürün birbirinden farklı, pek çok tanımı yapılmıştır. Bu tanımlardan hareketle kültür, bir milletin tarihî gelişim seyri içerisinde meydana getirdiği maddi ve manevi değerler bütünüdür, denilebilir. İşte bu maddi ve manevi değerler vasıtasıyla toplum, başka toplumlardan ayrılır, gelecek kuşaklara kendi ruhundan değerler aşılayabilir ve böylece de ayakta kalabilir. Toplumlar kültürel değerlerini yeni nesillere dil vasıtasıyla aktarır. Dil bir kültürün en önemli unsurlarından biri, belki de birincisidir. Çünkü dil, ait olduğu toplumun yüzyıllar boyunca ürettiği bütün soyut ve somut kavram ile değerleri içinde barındırır. Dil, onu konuşan milletin sosyo-kültürel düzeyi, tarihsel birikimi ve macerası açısından vazgeçilmez bir kaynaktır. Kültür, dil aracılığı ile kendisini ifade eder. Bu yüzden dil ve kültür arasında derin bir ilişki vardır (Üçüncü, 2004, s. 1). Kültür, yazının olmadığı dönemlerde sadece dil vasıtasıyla sözlü ortamda nesilden nesile aktarılmıştır. Dursun Yıldırım, sözlü ortamı şu şekilde tanımlar: “Yazı öncesi, toplum hayatının, etkinliklerinin oluştuğu, bilgi, teknoloji ve tecrübe ile işin aktarıldığı, ilişkilerin ve kurumların belirginleştiği, düzenin işlediği, iletişim dilinde sabit anlatım biçimlerinin ortaya çıktığı ve kendilerine özgü içerik kazandıkları, estetik anlayışın ve bunun yansımalarının, bilinmeyen ve ilgili açıklamaların, inanç ve ahlâk normlarının oluşturduğu ortam Sözlü Ortam”dır (1998, s. 95). Sözlü ortamda yaratılan, yaşatılan ve yayılan kültür de sözlü kültürdür. Walter Ong’a göre sözlü kültür henüz yazıyla karşılaşmamış toplulukların söylem ve anlatmalarından ibarettir. Ong, insanların dünya üzerinde 30.000 ila 50.000 yıl öncesine kadar var olduğunu düşünmektedir. Fakat insanoglu ilk yazıyı 6000 yıl önce kullanmaya başlamıştır. Bundan dolayı binlerce yılda elde edilen bilgi ve tecrübe ancak sözlü gelenek yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılabilmıştır (Ong, 2007, s. 13). Bu bilgi ve tecrübe aktarımı ise kolektif bellekte depolanır. Çünkü nasıl bireysel bellek varsa kolektif bellek de vardır (Connerton, 1999, s. 7). İnsanlar belleklerini toplum içinde edinirler ve o toplumla birlikte hatırlarlar. Bir topluma dâhil olmak insanlara belleklerinde tutacakları malzemeyi sunmaktadır. Bireylerin içinde buldukları toplumun belirlediği bağlam dışında tutarlı ve sürekli hatırlamaları mümkün değildir. Kolektif bellek bir anlamda toplum üyelerinin bireysel hatıraları, toplumsal sembolleri, resmî anmaları ve ortak kimlik niteliklerinin toplamından meydana gelmektedir (Olic, 2014, s. 178-185). Nesiller arasındaki bilgi akışını ve sürekliliği devam ettirerek kolektif belleği diri tutarlarsa toplumların büyükleri yani yaşlı bilgeleridir. “Bilgi çok değerli ve ona yetişmek çok güç olduğu için toplum, onun korunmasında uzmanlaşmış, eski günleri bilip, öykülerini anlatabilecek yaşlı bilgelere büyük saygı göster[mektedir].” (Baldini, 2000, s. 14-15). Sözlü kültürlerde her şey büyüklerin zihinlerinde saklandığı için onlar, toplumun kültürünü oluşturan bilgilerin depolarıdır (Goody, 2009, s. 130). Bu yaşlı bilgiler yoluyla aktarılan ve önce sözlü ortamda yüzlerce yıllık bir süreç içerisinde oluşan kültürün bir yönünü inançlar ve inanışlar ile bunlara bağlı uygulamalar oluşturmaktadır. İnanç ve inanış iç içe girmiş iki kavramdır. Benzer kavramlar gibi görünmesine rağmen aralarında birtakım farklar vardır. Bu noktada inanç ve inanış kavramları üzerinde durmak gerekir.

İnanç ve İnanış

“İnanç”, sözlük anlamı ile “Bir düşünceye gönülden bağlı bulunma; birine duyulan güven, inanma duygusu; inanılan şey, görüş, öğreti; Tanrı’ya, bir dine inanma, iman, itikat” (TDK, 2005, s. 965), “yeterince gerekçesi bulunmayan, kesin olmayan bir şeyi doğru sayma; us yoluyla genel geçer bir doğrulama yapmadan, başkasının tanıklığı üzerine kurulmuş kanıtları, bir kuşku duymaksızın onaylama; öznel olarak yeterli olan, ama nesnel olarak yeterli olmayan gerekçelerden ötürü bir şeyi doğru sayma; bütün yapıp etmelerimizin temelinde bulunan yaşamadan gelen zorunlulukla dış dünyanın (nesnelere, başka benlerin, Tanrının) var olduğunu kabul etme; bilimsel, ahlaksal, estetik ve fizikötesi açıklamalarda, önermelerin doğruluğunu onaylama” (Akarsu, 1994, s. 104) demektir. Dolayısıyla inanç, iman temeline dayanmaktadır ve yaşanılan dönemin dinî sistemi ile arasında bir ilgi olduğu söylenebilir. Bunun yanında inançların çeşitli pratiklerle yaşatıldığını belirtmekte fayda vardır. Bu inanma ve pratiklerse zamanla bütün bir halka yayılıp genelleşerek inanç sistemi hâline gelmeye başlar (Ergun, 1997, s. 42). Dünya üzerindeki hemen her toplumun mutlaka bir düşünceye ve inanç sistemine sahip olduğu görülmektedir (Tatlıoğlu, 2000, s. 152).

Sosyolojik olarak inanışlar, içerisinde bir toplumsal kabulü barındırır. İnanışlar da inançlar gibi insanların hayatlarını çeşitli bakımlardan etkilemekte hatta onları bütün hayatları boyunca yönlendirmektedir. Çünkü insanlar hastalıklardan, kaza ve belalardan kurtulmak, dertlerine derman aramak, evlenmek, mutlu bir yuva kurmak, para kazanmak gibi kimi durumlar karşısında inanışlarına sığınır. Dolayısıyla inanışların ve bu inanışların çevresinde gelişen çeşitli uygulamaların bazı toplumsal işlevlerinin olduğunu söylemek yerinde

olacaktır. Bu bağlamda inanış “tabiatüstü, insanüstü bir gücün, varlığın, varlıkların mevcudiyetine, bunlarla ilgili görev ve kaçınmaların bulunduğu, bunlara riayet edildiğinde yarar sağlanabileceğine, ihlal veya ihmal edildiğinde zarar görüleceğine inanmadır.” (Eroğlu, 2017, Bölüm 1, s. 21) şeklinde tanımlanabilir. Bu inanmalar “toplumun kabul ettiği ilahi dinin hükümleri ve öğretileri dışında kalan; fakat halk arasında yaygın bir şekilde yaşatılarak bir sonraki nesle aktarılan inanmalardır. Toplumlarda hayatlarını derinlemesine etkileyen, âdet, inanç ve geleneklerini yeni bir dine veya kültüre girdiklerinde bırakmazlar ve yeni dinin, kültürün özelliklerine eski âdet, inanç ve geleneklerini uydurmaya çalışırlar.” (Artun, 2008, s. 271). Çünkü halk bir yandan bu inanışlarıyla kendi dinini tamamladığını düşünmekte ve onlara sıkı sıkıya bağlanmaktadır (Ak, 2018, s. 47). Bu bilgiler ışığında halk inanışlarının inançlarla karışarak varlığını devam ettirdiği söylenebilir. Yani toplumlar, tarihin derinliklerinden gelen, inanış konusu olan bazı hususları ve uygulamaları zaman içerisinde inançlarının içine karıştırarak yaşatırlar. Bu inanç ve inanışların karışarak vücuda getirdiği dinî pratiklerden biri de dualardır. İşte bu duaların da pek çok toplumun inanç dünyası içerisinde çeşitli ve zengin bir dua kültürü oluşturduğu görülür.

Dua Kültürü ve Kadeh Duası

İnsan, tanrıyla ilişkisinde istediği bir şeye ulaşabilmek için karşılığında ona bir şeyler vermesinin gerektiği bilincindedir (Stark, 2005, s. 18), bunu da genellikle kurban ve dua yoluyla yapmaktadır. Dua kitaplarında bir kısmı ayetlere, büyük bir kısmı da hadislerle dayandırılmış duaların önemli bir bölümü insanın temel istek ve ihtiyaçlarıyla ilgilidir (Adam, 2017, Bölüm 10, s. 289). Kur’an-ı Kerim’de Furkan Suresi 77. ayette geçen “(Ey Muhammed) De ki: Duanız olmasa Rabbim size ne diye değer versin.”, Bakara Suresi 186. ayette geçen “Kullarım beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakıным. Bana dua edince dua edenin duasına cevap veririm.” mealindeki ayetler üzerine Müslüman Türkler, duaya büyük bir önem vermişler, hayatlarının bütün safhalarında ve ihtiyaç duydukları durumlarda dualardan yardım almışlardır.

“Osmanlılar zamanında halk arasında geniş bir dua kültürü gelişmiştir. Taşrada yaşayan, okuma yazma bilen Osmanlı vatandaşlarının oluşturdukları cönkler ya da medrese eğitilmiş münevver Osmanlı yurttaşlarının kaleme aldıkları mecmualar gözden geçirildiğinde inanılmaz derecede zengin bir dua mozağının olduğu görülecektir. Kur’an, hadis, siyer gibi meşru kaynaklara dayalı, İslamî sıhate sahip dualarla beraber, dönemin mental ve teknolojik eksikliklerinden dolayı bilgilerin süzgeçten geçirilememesi nedeniyle İslamî kaynaklara dayanmayan dualar bu mozağın içerisinde kendine yer bulmuştur.” (Donuk, 2012, s. 1605). Bu dualar mozağı içerisinde olup İslami kaynaklara dayanmadığı düşünülen dualardan biri de “Kadeh Duası”dır. Kadeh Duası’nın ortaya çıkışıyla ilgili olarak yazma eserlerde şu rivayete ulaşılmaktadır: Hz. Muhammed, miraca çıktığında gökte asılı hâlde bir kadeh ve bu kadehin üzerinde yeşil hatla bir duanın yazılı olduğunu görür. Bu kadehin nuru bütün göklere ve yerlere saçılmıştır. Miraçta Allah Teâlâ, Hz. Muhammed’e miraca gelene kadar perdelerden ve göklerden geçtiğini, kendisine neyin hoş geldiğini sorar. Hz. Muhammed de en çok o kadehin kendisine hoş geldiğini söyler. Allah Teâlâ ise o kadehi Hz. Muhammed’in nurundan yarattığını, yerleri ve gökleri yaratmadan beş yüz yıl önce üzerinde yazılı olan o duayı yarattığını, bu duanın kuvvetiyle göklerin ve yerin durduğunu, Cebrâil’in inip çıktığını, İsrâfîl’in sura üfürdüğünü, denizde balıkların karar tuttuğunu söyler.¹

İnternet sayfalarında yapılan aramalarda Kadeh Duası’nın halk arasında “Kenzü’l-arş Duası” olarak da bilindiği görülmektedir. Aslında Kenzü’l-arş ve Kadeh duaları birbirinden farklı dualardır ancak; yüzyıllar içerisinde bu iki duanın birbirine karıştırıldığı ve sözlü kültür içerisinde aynı dualar olduğuna dair bir bilgi yayıldığı görülmektedir. Özellikle sanal ortamda Kadeh Duası araştırıldığında karşımıza Kenzü’l-arş Duası ya da tam tersi olarak Kenzü’l-arş Duası araştırıldığında Kadeh Duası çıkmakta, çeşitli dua sitelerinde de bu iki duanın aynı dua olduğu belirtilmektedir.² Bazı dua kitaplarında da bulunan Kadeh ve Kenzü’l-arş dualarının, Kur’an-ı Kerim ve hadis kaynaklı sahih dualardan olmadığı görülmektedir. *Büyük Dua Ansiklopedisi*’nin Kadeh Duası maddesinde de bu duaya özellikle kadınların düşkün olduğu, bu duanın İslamî hiçbir kaynağının olmadığı, uydurma ve hurafe olduğu belirtilmektedir (Pehlivan, 1997, s. 295). Yine aynı şekilde Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı, Kadeh Duası’yla karıştırılan Kenzü’l-arş Duası’nın da birçok ayet ve hadisten devşirilerek edebî bir metin hâlinde

¹ Şerh-i Du’â-yı Kadeh, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, Ankara, No: 06 Mil Yz A 5727/5, 126a-126b. Dua-i Kadeh, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, No: 42 Kon 1341, 2b.

² Bkz. 19.02.2021 tarihinde <https://www.gizlilikler.org/Kenz.ue.l-Ars-ve-Kadeh-Duasi.htm> adresinden erişildi.

19.02.2021 tarihinde <https://sites.google.com/view/huzuryolum/ana-sayfa/kategoriler/dualar/kenz%C3%BCl-ar%C5%9F-duas%C4%B1> adresinden erişildi.

oluşturulduğu, sahih kaynaklarda karşılığı olmayan ifadelerle süslediği ve dolayısıyla sahih bir dua olmadığı, ancak okunmasında bir sakınca bulunmadığı konusunda bilgiler vermektedir (<http://kurul.diyaret.gov.tr> Erişim tarihi 30.08.2019). Bunların yanında sahih dua kaynakları olarak bilinen Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevi'nin *Mecmû'atü'l-Abzâb*, İmam Nevevi'nin *El-Eşkâr Resulullah'ın (sav) Dilinden Dualar ve Zikirler*, Yusuf Tavaslı'nın *Tam Dua* ve Mustafa İloğlu'nun *Büyük Zırrlı Sırlı Dualar* gibi başlıca dua kitaplarında da bu duaların yer almadığı görülmektedir.

Şimdiye kadar Kadeh Duası'nın edebiyatımızdaki yeri ve önemini inceleyen tespit edebildiğimiz kadarıyla dört çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların ilki Ahmet Talat Onay'a aittir. Onay, çalışmasında Kadeh Duası'nın eskiden var olan bir dua olduğunu, bu duanın Divan şiirinde yer almasına rağmen tam olarak neye işaret ettiğinin anlaşılamadığını, sarhoşların şarabın sürahidene kadehe dökülürken duyulan sesi duaya benzettiklerini, rintlerin de kadehler doldurulurken aldıkları hazzın ve ihtimamın duayı dinleme ve duaya iştirak etme manzarası gösterdiğini belirtmektedir (Onay, 2000, s. 268-269). Duayla ilgili ikinci çalışma Ömür Ceylan'a aittir. Kadeh Duası ve şerhi hakkında bilgi verilen bu makalede, Divan Edebiyatı şairlerinin şiirlerinde geçen Kadeh Duası terkininin kullanımı ve ifade ettiği anlamlar üzerinde durulmuştur (Ceylan, 1997). Bir başka çalışma ise Suat Donuk'a aittir. Bu çalışmada da mazmun kavramı açıklanmış, Kadeh Duası ve yazma nüshaları hakkında bilgiler verilerek Divan Edebiyatında kullanılan Kadeh Duası mazmunu açıklanmaya çalışılmıştır. Donuk, yüzün üzerinde divan taramış ve Kadeh Duası'nın doğrudan yer aldığı otuz iki beyit tespit etmiştir (Donuk, 2012). Bir diğer çalışma ise Özlem Çayıldak'a aittir. Sâkî-nâme metinlerinde kadeh isim ve çeşitlerinin incelendiği bu çalışmada Kadeh Duası'nın Divan şiirinde mazmun olarak kullanıldığı belirtilmiştir (Çayıldak, 2018). Bu çalışmalarda bilgileri Kadeh Duası'nın edebiyatımızdaki yeri bağlamında önemli verileri ortaya koymaktadır. Zira Divan şairlerinin bu duayı mazmun hüviyetinde yaygın denebilecek derecede kullanmış olması bu duanın Divan şiir geleneği eksenindeki değeri ve önemini de gösteren hususlardandır. Donuk'un da belirttiği gibi Kadeh Duası ifadesinde dua kelimesi dinî bir anlam ifade ediyorken kadeh kelimesi şarap ve şarap meclisi kavramlarını sezdirmektedir. Bunun yanında zahit tipinin dinî hayatı, rint tipinin de dünyevî hayatı sembolize etmesi ve bu tiplerin mücadelesinin Divan şiirinde bir metafor hâlini alması ile Kadeh Duası'nın Divan şairlerince mazmun hâline dönüşmesinde etkisi olmuştur (Donuk, 2012, s. 1606), görüşü kabul edilebilir. Bunun yanında bu veriler aynı zamanda bu duanın Osmanlı döneminde tanınırlık, bilinirlik ve toplumsal kabul noktasında karşılığının olduğunu da göstergesi kabul edilebilir.

Bu çalışmanın yukarıda Kadeh Duası'yla ilgili olarak zikredilen çalışmalardan farkı ise öncelikle kendi kitaplığımızda bulunan yazma Kadeh Duası şerhini tanıtmayı, bunun yanında yüzlerce yıldır Müslüman Türk kültürü içerisinde kendine yer bulmuş olan bu duanın bugün elektronik kültür ortamında toplum düzleminde kullanım ve işlev durumunu tespit etmeye çalışmasıdır. Bugün halk arasında Kadeh Duası adıyla bilinen bu dua şimdiye kadar elde edilen bilgilere göre Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi 06 HK 4899 numarada kayıtlı yazma Kur'an-ı Kerim'in sonunda, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi 42 Kon 1341 numaralı yazma eserde ve kitaplığımızda bulunan yazma Kadeh Duası nüshasında bulunmaktadır. Bunun yanında Kadeh Duası'nın şerh edildiği eserler de mevcuttur. Ülkemiz yazma eser kütüphanelerinde Kadeh Duası şerhinin bulunduğu beş yazma eser görülmektedir:

1. Şerh-i Du'â-yı Kadeh, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, Ankara, No: 06 Mil Yz A 5727/5.
2. Şerh-i Du'â-yı Kadeh, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, Ankara, No: 06 Mil Yz A 4466/8.
3. Şerh-i Du'â-yı Kadeh, İzmir Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, İzmir, No: 1464/2.
4. Mecmû'atü'r-Resâ'il, Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya Koleksiyonu, No: 2811.
5. Dua-i Kadeh, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, No: 42 Kon 1341.

Kitaplığımızda bulunan yazma Kadeh Duası nüshası ise toplam seksen yedi varaktır. Yazma, 7x8.5x2 cm ebadındadır ve deriyle kaplanmıştır. Özellikle son yaprakları çok yıpranmıştır ve bazı yaprakları kopuktur. Eserin kim tarafından, nerede ve ne zaman yazıldığı ile ilgili bir bilgi yoktur. Harekeli bir metindir. Dua şerhi ve dua metninin tek elden çıktığı görülmekte, duadan sonraki bölümlerin ise farklı kişiler tarafından kaleme alındığı anlaşılmaktadır. Eserde bir başka dikkat çekici yön ise Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerinin görülmesidir.

Elimizdeki nüsha, Esmâü'l-Hüsna'yla başlamaktadır. Esmâü'l-Hüsna'dan sonra Kadeh Duası'nın şerhi gelmektedir. Dua şerhinin ilk yaprağından sonraki üç yaprağı kopuktur. Dua şerhi; Enes İbn-i Malik radiyallâhu anh'tan rivayet olunduğuna dair bir bilgiyle başlamakta, sırasıyla Âdem, Nuh, Eyüp, İbrahim, Yakup ve Musa peygamberlerin kıssalarıyla devam etmekte, duanın Hz. Muhammed'e hediye edildiği anlatılmakta son olarak Kadeh Duası'nın çeşitli faydalarından bahsedilmekte ve bitmektedir. Eser daha sonra Kadeh Duası'yla devam etmektedir. Kadeh Duasının son yapraklarının kopuk olduğu görülmektedir. Eserde Kadeh Duası'ndan sonra yetmiş iki türlü ağrıdan kurtulmak; cinden, periden emin olmak; cümle kazalardan, belalardan kurtulmak; büyüden, sıtmadan korunmak; devlet kemaliyle karar almak için okunması gereken duaların yanında ok ve kılıç kesmemesi ve bir kişinin âşık olmasının sağlanması için okunacak dualar bulunmaktadır. Ardından eser, kısa surelerle devam ederek Yasin suresiyle bitmektedir.³ Çalışmamızın önemli noktalarından biri sözlü kültür geleneği içerisinde Kadeh Duası'nın ortaya çıkış ve şekilleniş durumudur. Bu nedenle tarafımıza ait olan yazma Kadeh Duası nüshası hakkında bu tanıtıcı bilgilerden sonra sözlü kültür geleneği-Kadeh Duası ilişkisi üzerinde durulması uygun görülmüştür.

Sözlü Kültür Geleneği ve Kadeh Duası

Toplumsal kimliği temsil ettiği düşünülen kültür kavramı içerisinde yazılı ve sözlü unsurlar bulunmaktadır. İşte bunlardan sözlü olanlar toplumsal bilgi ve tecrübeyi yazı bulunana kadar koruyarak nesilden nesile aktaran kültür unsurlarıdır (Ersoy, 2004, s. 103). Bu bağlamda “sözlü gelenekte yer alan tamamen söz ile, kısmen söz ile, ve tamamen sözsüz yaratılan, ama sözlü geçiş ve iletişimle fertler arasında dolaşan veya nesilden nesile geçen tüm unsurlar, yapı, muhteva, biçim ve fonksiyonları ne olursa olsun, sözlü kültür” (Yıldırım, 1998, s. 39) kapsamında değerlendirilmektedir. Oluşumu ve yaygınlığı bağlamında toplumu oluşturan kültür unsurlarının temelini sözlü kültüre dayandığı (Çobanoğlu, 2000, s. 125) ve milletlerin müşterek kabulleri noktasında sözlü olanların yazılı olanlara nispetle daha geniş bir katılımcı kabule sahip olduğu söylenebilir (Yıldırım, 1998, s. 39). Her ne kadar yazının bulunması ve el yazması eserlerin varlığı söz konusu olsa da Ong, yazılı kültürün aslında matbaanın bulunuşuyla başladığını ileri sürer. Zira ona göre matbaa, yazının düşünme ve anlatıma etkisini hem pekiştirmiş hem de şekillendirmiştir. Ong ayrıca el yazması eserlerin kültürün sözlü niteliğini devam ettirdiğini düşünür. Çünkü bu eserlerde ses-kulak üstünlüğü yitirilmemiştir. Matbaa standartlarına göre el yazmasını okumak zordur. Bu nedenle okuyucu, yazmada elde ettiği bilgiyi yeniden arayıp bulmak bir bakıma zor olduğu için belleğinde tutmaya çalışır. Bu ezberi kolaylaştıran olgu ise el yazması eserlerin sözlü belleği güçlendiren kalıpları korumuş olmasıdır (Ong, 2007, s. 140-143). Sözlü bellekte ezberi kolaylaştıran bu kalıplar, anlatma esasına dayanan bir folklor eserinin bünyesindeki kalıplaşmış ifadeler olarak tanımlanmaktadır. İşte bu kalıp ifade kullanımları çalışmamızın konusunu oluşturan Kadeh Duası şerhinin sözlü kültürle olan ilişkisini gösteren hususlardan biridir. Örneğin, dua şerhinin peygamber kıssalarının anlatıldığı bölümünde bir peygamberle ilgili kısma anlatılıp diğer peygamberle ilgili kısma geçilirken hep kalıplaşmış olarak “tâ ...rûzigârına degin” ya da “tâ ...rûzigârına irişdi” ifadelerinin tekrar ettiği görülmektedir: “tâ Nûh peygamber aleyhisselâm rûzigârına degin”, “tâ Eyyüb peygamber aleyhisselâm rûzigârına degin”, “tâ Yâkub peygamber rûzigârına irişdi”, “tâ Mûsa peygamber aleyhisselâm rûzigârına irişdi” gibi. Metinde sık sık geçen bu kalıp ifadenin tıpkı masallardaki ve halk hikâyelerindeki geçiş formellerine benzer bir işlevinin olduğu ve bir yerden bir yere ya da bir olaydan bir başka olaya geçişi sağladığı görülmektedir.

Kadeh Duası şerhindeki kalıplaşmış kullanımlara bir başka örnek yine peygamber kıssalarında karşımıza çıkmaktadır. Dua şerhine göre kıssası anlatılan her peygamber, henüz Kadeh Duası'nı okumadan yaşadığı zorluk ve sıkıntıyla ilgili olarak Allah'tan af veya yardım dilemekte ancak her durumda Allah Teâlâ, Cebrail (A.s.)'e aynı kalıplaşmış ifadeyi tekrar ederek seslenmektedir: “Yâ Cebrâ'il; var, Nûh'a ayıt kim, eger kırk yıl dahı ağlasa tevbesin kabul kılmazın. Ol vakt kabul kılam kim, Kadeh Duâsı'n bana şefi' getürsin.”, “Yâ Cebrâ'il; var, İbrahim'e ayıt kim, odı ol vakt sovuk kılam kim, Kadeh Duâsı'n bana şefi' getüre.”, “Yâ Cebrâ'il; var, Yâkûb'a ayıt kim, eger kırk yıl dahı ağlasa duâsın kabul kılmazın. Ol vakt kabul kılam kim, Kadeh Duâsı'n bana şefi' getürsin.”.

Cebrail (A.s.)'in Allah Teâlâ'nın bu sözünü peygamberlere iletmesinden sonra peygamberler, Kadeh Duası'nı okuyarak ondan af ve yardım dilerler. Bunun sonucunda da Allah Teâlâ'nın yine bir başka kalıplaşmış ifadeyle

³ Bkz. Ek1: Kadeh Duası ve şerhi.

“Kadeh Duâsı hürmetiçün” duaları ve tövbeleri kabul ettiği belirtilir. Bu noktada kişiler ve olayların niteliği değişse de anlatı iskeletinin değişmediği, anlatının yapısal olarak kendi içinde zincirleme bir şekilde tekrar ettiği dikkati çekmektedir. Burada olduğu gibi iç içe geçen çerçeveler ya da birbirine eklenen kısa anlatılar şeklindeki yapısal özelliği Binbir Gece Masalları ve Dede Korkut Hikâyeleri gibi sözlü kültür ürünleri ile özdeşleştirmek mümkündür (Çobanoğlu, 1999, s. 71).

Bunların yanında sözlü kültür ürünlerinde karşılaşılan üç, kırk, yedi, yetmiş bin gibi formel sayıların eserde “ve dahı **yitmiş bin** ferişte turmuş ola her feriştenin bir tabak tolu nûr ola”, “**kırk** yıl dünyada yürüdi. Feryad iderdi, kendü günâhı üzerine tevbesin kabul olmadı. Çün **kırk** yıl tamam oldu. Tanrı azze buyurdi: Yâ Cebrâ’îl; var, Nûh’a ayıt kim, eger **kırk** yıl dahı ağlasa tevbesin kabul kılmazın.”, “Tanrı tebâreke ve teâlâ ekber cümle peygamberi diri kılsa ve **toksan bin** yıl diri kalsalar Kadeh Duâsı şerhin ve faziletini yazsalar yüz bininde birin yazamayalar.”, “**yitmiş bin** kez Hazret-i izzet ol kula nazar kıla.” örneklerinde görüldüğü gibi sıkça geçmesi dua şerhinin sözlü kültürle olan ilişkisini gösteren bir başka husus olarak dikkati çekmektedir.

Yine aynı şekilde bir masal motifi olan Kaf Dağı’nın eserde yüksekliği sebebiyle anlamı güçlendirmek ve çokluk ifadesini vurgulamak için kullanıldığı görülmektedir: “Eger bir kişi şol kadar günâh işlese kim, anun günâhı yidi bin kez Kaf Tağı’na olsa, bu duâyı bir kez okusa, Hak Teâlâ anun günâhın avf ide.”. Kaf Dağı bir masal motifi olmasının yanında mitolojide, dünyayı kuşattığına, yeryüzünün çivisi olduğuna ve onu sabit tuttuğuna ayrıca dünyadaki bütün dağların köklerinin de yerin altında ona bağlandığına inanılan bir dağdır (Demirci, 2001, s. 144). Kaf Dağı muhtemelen mitolojide yüklenen bu anlam bağlamıyla halk arasında “baştanbaşa, tamamen” anlamlarına gelecek şekilde “Kaf’tan Kaf’a” biçiminde deyimleşmiş olarak kullanılmaktadır. İşte bu kalıp ifadenin de dua şerhinde “Tûfân kopdı. Gökden ve yirden cümle cihân Kaf’dan Kaf’a tûfân oldu.” şeklinde geçtiği görülmektedir.

Kalıplaşmış ifadelerin dışında metnin sözlü kültürle olan ilişkisini gösteren bir başka husus ise dil ve üslup boyutudur. Metnin dilinin oldukça sade olduğu dolayısıyla eserin kaleme alındığı dönemde okuyanlar tarafından rahatlıkla anlaşılabilir bir nesir diline sahip olduğu görülmektedir. Esere anlatım üslubu yönünden bakılacak olursa sanki bir bilge, bir aksakalın sohbet meclisinde bu peygamber kıssalarını insanlar ibret alsınlar ve bu duanın faziletine inansınlar diye topluluk huzurunda açık bir dille, tane tane anlattığı görülmektedir. “Bu üslup, sohbet meclislerinin görmüş geçirmiş, yaşını başını almış, başköşeye oturtulmuş hikmetli, gönül ehli ve söz söylemede maharetli kişilerinin üslubudur.” (Öcal, 2012, s. 121). Üsluba dair bu özellik sözlü kültürün anlatım yapısına ait önemli hususlardan biridir.

Bu bilgilerin yanında Kadeh Duası ve şerhinin eserin başındaki eksik kısımdan anlaşılan Enes ibn Mâlik Radiyallâhu anh’tan rivayet edildiği bilgisi, eserin sözlü kaynaklardan dinlenilerek yazıya aktarıldığını gösteren önemli hususlardan biridir. İşte sıralanan bu örnekler Kadeh Duası şerhinin sözlü kültür ortamında doğduğunu, bu ortamın malzemelerine ait unsurlar ile yapısal üslup özelliklerini bünyesinde barındırdığını ve bunlarla bina edildiğini ortaya koymaktadır. Kadeh Duası’nın bugün toplumsal düzlemde hangi işlev, anlam ve bağlam katmanlarıyla kullanıldığını açıklamak için de duanın sanal ortamda kullanım ve yayılım durumunu incelemek gerekmektedir.

Sanal Dünyada Kadeh Duası

İletişim, toplum ve kültür kavramları birbirinden ayrı düşünülemez. Teknoloji dünyasında meydana gelen değişiklikler, insanlar ve toplumlar arasındaki o dönemde var olan iletişimi de etkilemektedir. Televizyon, teyp, radyo, telefon, internet gibi teknolojik gelişmeler de kuşkusuz kişisel ve toplumsal iletişimi oldukça etkilemiştir. “Çağımız; iletişim teknolojilerinin yaygın olarak kullanıldığı, bilginin giderek önem kazandığı, yeni bir çağ (post/endüstriyel/bilgi/enformasyon çağı) olarak tanımlanmaktadır. Bu çağın en önemli bileşeni kuşkusuz sürekli gelişen iletişim teknolojileri ve özellikle internettir.” (Demircioğlu, 2017, s. 621). İnternet kullanımının giderek yaygınlaşması onun insan hayatında bir iletişim aracı olmasından çok öte yeni bir kültürel, siyasal ve ekonomik alan olmasını da beraberinde getirmiştir (Özdemir, 2012, s. 13). İnsanoğlu bugün kültürü metinsel bağlamından çıkartıp yeni bir sosyal mekân olan sanal dünyada bir yandan üretmek dönüştürmekte bir yandan da tüketmektedir. Teknoloji ile birlikte internet sayfaları kültürün sanal ortamda da devam etmesine olanak sağlamıştır. Böylelikle internet sayfaları, birçok kültür unsurunun olduğu gibi inanışların ve duaların da modern hayattaki yeni üretim ve yayılım yerleri konumuna gelmiştir. Bu bağlamda küçük bir araştırma yapıldığında

internetteki çeşitli sitelerde Kadeh Duası'yla ilgili olarak yüzlerce sayfa bilgi ve yoruma ulaşılabilir. İşte bu bilgi ve yorumlar bugünün toplumunun inanç ve inanış yapısıyla ilgili fikirler vermesi açısından önemlidir. Bu forum sitelerinden derlenen Kadeh Duası'nın işlevini, etkisini ve okunma şeklini açıklayan bilgi ve yorumlar şu şekilde sıralanabilir:

Kadeh Duası, hangi murada ermek isteniyorsa okunabilir ancak bu dua aslında giden sevgilinin veya eşin geri getirilmesi ve bir insanın bir başkasına âşık edilmesi için okunmaktadır.⁴ Bu dua muazzam etkili bir dilek duasıdır ve hayırlara vesiledir. Bereketeye nail olmak, özel hayatta mutluluğa kavuşmak, kötü alışkanlıklardan kurtulmak, şifa bulmak, hayırlı evlatlara sahip olmak, hayırlı kısmet bulmak gibi sebeplerle okunmaktadır.⁵ Uzak bir yerden bir kişinin gelmesi için Kadeh Duası'nı akarsu kenarında 41 defa okumak o kişinin tez elden gelmesini sağlayacaktır. Bir mum üzerine okunarak bir kimse niyetine o mum yakılırsa o kişi mum gibi yanacaktır. Yaprağın üzerine okunarak ateşe atıldığında o kişi divane olacaktır. Bahtı olan kadın ya da erkek bu duayı üzerinde taşırsa bahtı tez elden açılacaktır. Bir kadın sürme üzerine okuyarak gözüne çektiğinde kim onu görürse ona âşık olacaktır. Kadın ve erkek bu duayı on defa okursa, muhabbetleri güzel olacaktır. Herkesin muradına nail olması için kadeh duası okunmalıdır.⁶ Bu duanın yanar mumum üzerine okunmasıyla insanların çektikleri aşk ve sevdâ dertlerine kesin çözüm bulunmaktadır.⁷ Kadeh Duası, Hz. Muhammed (Sav)'den rivayet edilmiştir. Bu dua birçok isteğin yerine gelmesine vesiledir.⁸ Kadeh Duası'nın tesirli olması için özel bir şekilde okunmalıdır. Perşembeyi cumaya bağlayan gece bir kâğıt parçasının üzerine bir yemek kaşığı toz şeker dökülmeli, kişi bu şekeri yanına alarak iki rekât namaz kılmalı. Kadeh Duasının hikmetini düşünerek kimi kendisine bağlamayı düşünüyorsa onu hayal etmeli, sonra o şekerin üzerine Yâ Basîr, Yâ Mühemîn, Yâ Azîz, Yâ Fettâh, Yâ Mübîn esmaları yedişer kez okunmalı ardından yedişer kez Fatıha ve İhlas sureleri okunup kâğıt katlanarak gizli bir yerde saklanmalıdır.⁹ Kadeh Duası'nın işlevleri ve uygulanışı doğrultusundaki bu bilgi ve yorumların yanında bazı internet sitelerinde de bu duanın sahih hadislerde geçen bir dua olmadığı, sonradan bazı dua ayetlerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulduğu belirtilmekte onun yerine ayet ve hadislerle tavsiye edilen duaları okumanın faydalı olacağı ifade edilmektedir.¹⁰

İnternet sayfalarında Kadeh Duası'yla ilgili olarak pek çok yorum da yer almaktadır. Bir yorumda bu duanın on beş gün boyunca sabah namazından sonra okunduğu ve on beşinci günün akşamına okuyan kişinin isteklerinin yerine geldiği; bir başkasında bu dua sayesinde okuyanın hastalığının iyileştiği ve içindeki sıkıntının geçtiği belirtilmekte, herkesin hayatında mutlaka en az bir kere okuması tavsiye edilmektedir. Yine bir diğer yorumda çok güzel ve etkili bir dua olduğu üzerinde durularak sabah namazlarından sonra bu duanın okunmasıyla hastanın iyileştiği dile getirilmiştir. Başka bir yorumcu ise bu dua ile ilgili şüphelerinin olmasına rağmen yine de okuduğunu söylemektedir. Bir başka yorumda ise bu duanın Allah'ın Müslümanlara bir hediyesi olduğu vurgulanmaktadır. Diğer bir yorumda da bu duayı okuyan kişi ne zaman, ne için okuduysa istediklerinin kendisine verildiğini belirtmektedir.¹¹

Görüldüğü gibi çeşitli internet sitelerinde bu duanın sağlam bir kaynağa dayanmadığının belirtilmesine rağmen forum sitelerinde çok etkili ve faydalı bir dua olduğu üzerine birçok yorum yapılmıştır. Bu yorumlar da toplumun bu dua hakkındaki inancının ne kadar güçlü olduğunun ipucunu vermektedir. Bu açıklama ve yorumlardan

⁴ 19.02.2021 tarihinde <https://pozitivenerji.com/yazilar/duakapisi/742-kadeh-duasi-giden-sevgilinin-veya-esin-geri-getirilmesi-.html> adresinden erişildi.

19.02.2021 tarihinde <https://www.gizlibuyulerdualar.com/en-etkili-kadeh-duasi-budur-okumayan-pisman-olur/> adresinden erişildi.

19.02.2021 tarihinde <https://www.tesirlidualar.com/cok-kisa-surede-etki-eden-ozel-bir-kadeh-duasi-ogreneceksiniz/> adresinden erişildi.

⁵ 19.02.2021 tarihinde <https://www.herderdedua.net/kadeh-duasi-gunde-2-defa-okunan-muazzam-etkili-dilek-duasidir-hayirlara-vesiledir/> adresinden erişildi.

⁶ 19.02.2021 tarihinde <https://www.nazarduasi.gen.tr/kadeh-duasi.html> adresinden erişildi.

⁷ 19.02.2021 tarihinde <https://www.duasozleri.com/muma-okunan-ozel-kadeh-duasi-ile-harika-sonuc/> adresinden erişildi.

⁸ 19.02.2021 tarihinde <https://gizlilikler.tr.gg/Kenz.ue.l-Ars-ve-Kadeh-Duasi.htm> adresinden erişildi.

⁹ 19.02.2021 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=QyGnvuLQx5A> adresinden erişildi.

¹⁰ 19.02.2021 tarihinde <https://www.dua.gen.tr/kadeh-duasi.html> adresinden erişildi.

19.02.2021 tarihinde <http://www.fetva.net/yazili-fetvalar/kenzul-ars-ve-kadeh-dualarinin-asli-var-midir.html> adresinden erişildi.

¹¹ 19.02.2021 tarihinde <https://gizlilikler.tr.gg/Kenz.ue.l-Ars-ve-Kadeh-Duasi.htm> adresinden erişildi.

anlaşıldığına göre Kadeh Duası bugünün toplumu tarafından her derde şifa olması için okunmasının yanında özellikle bir kişinin bir başka kişiye âşık edilmesi veya giden sevgilinin geri getirilmesi için okunmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmayla ülkemizdeki yazma Kadeh Duası ve şerhi envanterine yeni bir eser kaydedilmiştir. Bunun da genelde dualar, özelde de Kadeh Duası'yla ilgili olarak yapılacak yeni çalışmalara ışık tutması beklenmektedir. Kadeh Duası ve şerhinin, İslamî yönden sahih kabul edilebilecek bir kaynağının olmadığı görülmektedir. Bunun yanında bu duanın sözlü kültür dairesi içerisinde dua ile ilgili rivayetlerden derlenerek yazıya geçirildiği, bu nedenle şerhinin de sözlü kültür ürünü bir halk anlatısı yapısı ve üslubu içinde ele alındığı görülmektedir.

İnsan yaşamında inanışlar ve bu inanışlara bağlı ritüeller birer olgu olarak tarih boyunca fazla bir değişim yaşamamıştır. Değişim, iletişim sistemlerindeki değişimlere bağlı olarak bu inanışların ve ritüellerin farklı düzlemlerde farklı araçlarla yenilenmesinden, yayılmasından, dönüştürülmesinden ve uygulanmasından ibarettir. Burada bir süreklilik söz konusudur. Günümüzün elektronik kültür ortamında kolektif olarak yaratılma ve icra ediliyor olma bu sürekliliği canlı kılmaktadır. Böylece sözlü kültür ortamında ortaya çıkan bir dua ve bu dua şerhi, yüzlerce yıllık bir süre içerisinde sözlü ortamlarda yayılıp yaşatılmaya devam etmiş, yazılı kültür ortamında sözlü kültürden derlenerek yazıya geçirilmiş, elektronik kültür ortamında da internet sayfalarında çok daha hızlı bir şekilde yayılmaya ve yaşatılmaya devam etmektedir. Aynı zamanda Kadeh Duası'nın sanal dünyada zaman zaman büyü ile ilişkilendirildiği ve İslami kaidelere aykırı olan uygulamalarının ritüel boyutta hayata geçirildiği anlaşılmaktadır. Kadeh Duası ve diğer dualarla ilgili inanç ve uygulamalar, duaların halk inançları içindeki yerinin belirlenmesi itibarıyla çok önemlidir. Sözlü kültür içerisinde dualar, işlevleri ve ikincil sözlü kültür içerisindeki yayılımları ile ilgili bu ve benzeri yeni çalışmalar, Türk halk dini ve dindarlığının daha da açıklığa kavuşmasına, kaynaklarının anlaşılmasına ve inanç sisteminde eğer varsa değişim ve dönüşümlerin anlaşılmasına katkı sunacaktır.

Kaynakça

- Adam, B. (2017). Dua, rukye, havas ilmi, tılsım ve büyü. D. Arık, A. H. Eroğlu (Ed). *Halk İnanışları el kitabı* içinde (ss. 285-306). Grafiker Yayınları.
- Ak, M. (2018). *Ziyaret fenomeni ve Türk popüler dindarlığı*. Kriter Yayınları.
- Akarsu, B. (1994). *Felsefe terimleri sözlüğü*. İnkılâp Yayınevi.
- Artun, E. (2008). *Türk halkbilimi*. Kitabevi Yayınları.
- Baldini, M. (2000). *İletişim tarihi* (G. Batuş Çev.). Avcıol Yayınları.
- Ceylan, Ö. (1997). Kadeh Duası'na dair. *Dergâh*, 8(87), s. 8-10.
- Connerton, P. (1999). *Toplumlar nasıl anımsar?*. Ayrıntı Yayınları.
- Çayıldak, Ö. (2018). Sâkî-nâmelerde kadehe dair. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55), s. 66-83.
- Çobanoğlu, Ö. (1999). Sözlü kültürden yazılı kültür ortamına geçiş bağlamında erken dönem Osmanlı tarihlerinden Âşık Paşazâdenin epik karakteri üzerine tespitler. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 16(Özel Sayı), s. 65-82.
- Çobanoğlu, Ö. (2000). *Âşık tarzı kültür geleneği ve destan türü*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Demirci, K. (2001). Kaf Dağı. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm ansiklopedisi*, (24), s. 144-145.
- Demircioğlu, Z. (2017). İnternet kullanımının toplumsal ilişkilerin dönüşümü üzerine etkileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(52), 621-627. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1922>
- Donuk, S. (2012). Şerh-i du'a-yı kadeh ve kadeh duası mazmunu. *Turkish Studies*, 7(4), 1599-1629. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.3985>
- Ergun, M. (1997). *Türk dünyası efsanelerinde değişme motifi* (C.1). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eroğlu, A. H. (2017). Halk inanışlarına giriş. D. Arık, A. H. Eroğlu (Ed). *Halk inanışları el kitabı* içinde (ss. 19-42). Grafiker Yayınları.
- Ersoy, R. (2004). Sözlü kültür ve sözlü tarih ilişkisi üzerine bazı görüşler. *Milli Folklor*, 8(61), 102-110.
- Goody, J. (2009). Sözlü Kültür (Çev. ?). *Milli Folklor*, 11(83), 128-132.
- İmam N. (2017). *El-Ezğâr resulullah'ın dilinden dualar ve zikirler* (H. Ünal, A. Y. Eroğlu Çev.). Ravza Yayınları.

- Oğuz, Ö. (2012). Bir sözlü anlatım tekniği olarak Evliyâ Çelebi'nin ara sözleri. (M. Ö. Oğuz, Y. Özay Hz.). *Enliyâ Çelebi'nin Sözlü Kaynakları* içinde (ss. 115-122). UNESCO Türkiye Milli Yayınları.
- Olick, J. K. (2014). Kolektif Bellek: İki Farklı Kültür (M. Güneşdoğmuş Çev.). *Moment Dergi Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 1(2), 175-211. <https://doi.org/10.17572/mj2014.2.175211>
- Onay, A. T. (2000). *Eski Türk edebiyatında mazmunlar ve izabı*. Akçağ Yayınları.
- Ong, W. J. (2007). *Sözlü ve yazılı kültür: sözün teknolojileşmesi*. (S. P. Banon Çev.). Metis Yayınları.
- Özdemir, İ. (2012). Sanal kültür: yanılsama mı, gerçeklik mi?. *Folklor/Edebiyat*, 18(71), 13-34.
- Pehlivan, R. (1997). *Büyük dua ansiklopedisi*. Gonca Yayınevi.
- Stark, R. (2005). *Tek Gerçek Tanrı Tektanrıcılığın Tarihsel Sonuçları*. (Ç. Özüer Çev.). Literatür Yayınları.
- Tatlıhoğlu, D. (2000). Türkmen ırımları (halk inançları). *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (4), 151-166.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Üçüncü, K. (2004). Sözlü kültür/tarih bağlamında edebî bir metin olarak Otman Baba Vilâyetnamesi. *Bilgi*, (28), 1-29.
- Yıldırım, D. (1998). *Türk bitigi araştırma/inceleme yazıları*. Akçağ.
- Yıldırım, H. (Hzl.) (2013). *Ayet ve hadislerle sahib dualar*. Sağlam Yayınevi.
- <https://pozitivenerji.com/yazilar/duakapisi/742-kadeh-duasi-giden-sevgilinin-veya-esin-geri-getirilmesi-.html>
- <https://www.gizlibuyulerdualar.com/en-etkili-kadeh-duasi-budur-okumayan-pisman-olur/>
- <https://www.herderdedua.net/kadeh-duasi-gunde-2-defa-okunan-muazzam-etkili-dilek-duasidir-hayirlara-vesiledir/>
- <https://www.tesirliDualar.com/cok-kisa-surede-etki-eden-ozel-bir-kadeh-duasi-ogreneceksiniz/>
- <https://www.dua.gen.tr/kadeh-duasi.html>
- <http://www.fetva.net/yazili-fetvalar/kenzul-ars-ve-kadeh-dualarinin-asli-var-midir.html>
- <https://www.nazarduasi.gen.tr/kadeh-duasi.html>
- <https://www.duasozleri.com/muma-okunan-ozel-kadeh-duasi-ile-harika-sonuc/>
- <https://gizlilikimliler.tr.gg/Kenz.ue.l-Ars-ve-Kadeh-Duasi.htm>
- <https://kurul.diyaret.gov.tr/Cevap-Ara/765/kenzu-l-ars-isminde-me-sur-bir-dua-var-midir->

“Şer~i æade~

[14b] Enes ibn Mâlik Ra~iyallâhu úanh Pey°amber'den aç~aba¹² [18a] ve otuz biè kez daΔı gördüm ≠olındı. Bu duúânuè yüz biè yüz cüzöinden eyidimeyem ammâ duúâ fajlını [19b] hajretüèe eyidivirem. Evvel şar~ıla kim Pâ-işâh-ı úâlemden destûr dileyessin. Çün münâcatdan fâri° oldum, [19a] geldüm. Bunca günler inti@âr oldum. Bir gün Cebrâöil şâçılı°ıla eyitdi: “El-beşâret el-beşâret kim æade~ [20b] Duúâsı'n getürdüm saèa ve senüè ümmetüèe. Hıç senden ilerü gelen pey°amberlere getürmedüm. Yâ Mu~ammed, Taèri tebâreke [20a] ve teúâlâ eger cümle pey°amberi diri øalsa ve ≠oksan biè yıl diri øalsalar æade~ Duúâsı şer~in [21b] ve fajiletini yazsalar yüz bièinde birin yazamayalar. Yâ Mu~ammed eger bir kimse bu duúâyı oøısa, kendüye oøudsa ol kişi øanøı [21a] göz üzerine u°rasa anuè úaçâbi götürüle. Eger bu æade~ Duúâsı'n oøusalar demüre üfürseler øu bigi eriyè. Bu duúâ [22b]ya her kim şek getürse kâfir olur “*Neúuçú billâhi min zevâli'l-imâni*”. Yâ Mu~ammed, eger od üzerine oøusalar od yakmaya [22a] ve her kim bu duúâyı kendüde getürse æâf'dan æâf'a vara øuş bigi. Hıç Taèri Teúâlâ ~ajretinde bu duúâdan yigrek [23b] ve uluraø nesne yoødur ve eger bir kişi şol øadar günâh işlese kim anuñ günâhı yidi biñ kez æaf Tağrı'nca olsa [23a] bu duúâyı bir kez oøusa ~aø Teúâlâ anuñ günâhın úavf ide. Yâ Mu~ammed bu duúâyı `ayru üzerine oøusalar ~aø Teúâlâ [24b] şifâ vire ve eger bir kişi ølse bu duúâyı anuñ kefenine yazsalar çün ol kişiyi gürına kosalar ~aø Teúâlâ bir ferişte [24a] viribiye anuñ gürına kim uçmaødan bir deste gül elinde ola. Ol øadar [ki] tamâmet dünyâ guristânı tolu nûr ola.” [25b] Pey°amber ~ajreti úaleyhi's-selâm buyurur kim “Bu duúâyı oøuyalar su üzerine, ølü øabrine saçalar, øiyâmete degin ~isâb andan [25a] ve úaçâbdan olmaya.” Resûlullâh úaleyhi's-selâm buyurur: “Her kim bu duúâyı cemîú úömrinde bir kez oøumış olsa gerek kim baş [26b] Øopraødan øaldurdu°ı vaøıt, biñ ferişte anuñ øabri üzerinde Øura. Her bir feriştenüñ elinde bir nûrdan Øabaø ola. [26a] Örtülü ve daΔı yitmiş biñ ferişte Øurmuş ola. Her ferişteniñ [elinde] bir Øabaø Øolu nur ola. Ol kulıñ üzerine saçalar [27b] ve şarabları iç[i]reler ve uçmaø ~ullelerin ol øula geydüreler. Şöyle kim ol øuluñ nûri øiyâmet [günü] úAra [27a]`âtda münevver ü rûşen øala. Cemîú-i Δalâyöiø eyideler: Bu ne øuldur kim bunuñ bigi kerâmet vardur. ~aø'dan nidâ gele kim [28b] dünyâda bir kez æade~ Duúâsı'n ~ürmetlemişdür, anuñ úıvajıdur. Çün ol øul baş Øopraødan øaldura, ~ajret-i [ølzzet] [28a] bir ta~tı anuñ gürı üzerine viribiye. Yüz biñ feriştelè ol øulıla anuñ taΔtınıñ üzerinde [29b] oturalar. Ol feriştelè anuñ øñince ardınca yüriyeler. æiyâmet güninde bu øulıla ol aradan uçma°a degin gideler. [29a] Yitmiş biñ kez ~ajret-i úlzzet ol øula naøar kıla.” Bu duúâ berekâtında Enes bin Mâlik ra~iyallâhu úanh eyitdi: [30b] “Bu duúânuñ şer~i bî-nihâyedür ve bu duúâ úaøîmdür.” Pey°amber ~ajreti buyurur kim “Bu æade~ Duúâsı'nuñ [30a] şer~ini eydür olsam âdem o°lanları úömrü müddetince râst [u] tamâm olmaya.” Cebrâöil úaleyhi's-selâm eyitdi: [31b] “Yâ Mu~ammed bu æade~ Duúâsı'nuñ ululı°ı ve kerâmeti oldur [ki] bir ad Tağrı Teúâlâ adlarından bu duúâ içinde ki ola [31a] ol cümle adlarıñ ulusıdur.” Bu duúâ şöyle muúallaø-ı úarş altında durmuşdır tâ rûzigâr-ı [32b] Âdem'e degin. Çün Âdem uçmaødan Øaşra çıødı. Ulu günâh söyledi. Andan iki yüz yıl dünyâda yürüdi [32a] eydürdi ki: “*Rabbenâ @alemnâ enfüsenâ ve in lem tağfirlenâ ve ter~amnâ lenekûnenne mine'l-Δâsirîn*”¹³, hıç fâide itmedi. ~ajret-i [33b] úlzzet, Cebrâöil'e buyurdu “Âdem øatına var.” diye. Eyitdi: “Yüz daΔı “*Rabbenâ @alemnâ*” diseñ øabül øılmazın tevbeñi. [33a] Ol vaøıt kim øabul øılam æade~ Duúâsın baña şefîú getüresin.” Ben Âdem øatına vardum, eyitdüm: Yâ Âdem, eyit: [34b] `uYâ`yâ æade~ Duúâsı ~ürmetiçün günâhım úaf øıl. Tağrı tebâreke ve teúâlâ bu duúâ berekâtında Âdem'üñ duúâsın [34a] øabül itdi ve günâhın úaf øıldı tâ Nû~ pey°amber úaleyhi's-selâm rûzigârına degin. Nûh Øokuz [yüz] elli yıl¹⁴ pey°amberliø [35b] dâúvâsın øıldı. `aløı `alıø'a dâúvet øıldı. Yitmiş kişiden artuø kimse aña îmân getürmedi. Pes Nû~ pey°amber [35a] dermânde øaldı, eyitdi: “*Rabbi lâ teYer úale'l-ar-ı mine'l-kâfirine deyyârâ*”¹⁵. Tûfân øopdı. Gökden ve yirden [36b] cümle cihân æaf'dan æaf'a tûfân øıldı. Kâfirler helâø øıldı. Pes Nû~ pey°amber úaleyhi's-selâm baş [36a] yire øodı, eyitdi: Şükür ol Tağrıya kim benüm düşmânlarum helâø øıldı. Nidâ geldi kim ~ajret-i úlzzet'den: [37b] “Yâ Nûh, øullarım sen mi yaratdıñ ya bunlarıñ rızını sen mi virdiñ?”. Eyitdi: “İy Pâdişâh'um, yaradıcı ve rızıø verici [37a] sensin.” didi. Allâhu Teúâlâ buyurur kim: “Yâ Nûh, gerçi kâfirler benüm øullarımdur, niçün duúâ øıldın helâk oldılar?”. Nûh [38b] bildi kim yavuz iş işledi. Eyitdi: “*Rabbenâ @alemnâ enfüsenâ ve in lem tağfirlenâ ve ter~amnâ lenekûnenne mine'l-Δâsirîn*”¹⁶ didi. [38a] æırıø yıl dünyâda yürüdi. FeryâY iderdi kendü günâhı üzerine. Tevbesin øabul øolmadı. Çün øırıø yıl tamâm [39b] øıldı. Tağrı úazze buyurdu: “Yâ Cebrâöil,

¹² Eserde 15a-18a arası kopuktur.

¹³ A'râf 7/23.

¹⁴ Orijinal metinde “dokuz yıl elli yıl” yazılıdır.

¹⁵ Nuh 71/26.

¹⁶ A'râf 7/23.

var Nûh'a eyit kim eger  ır  yıl dağı a'lasa tevbesin  ab l  ilmazın. Ol va ıt [39a]  ab l  ılam kim  ade≈ Du  sı'n ba a  eff  get rsin.". ~a  Te  l 'nu  kel mın N h  aleyhi's-sel m aldı. N h eyitdi: [40b] " ll h ,  ade≈ Du  sı ≈ rmeti  n tevbemi  ab l  il. Ba a ra met eyle." didi. ~a  Te  l , N h'ue tevbesin  abul  ıldı. [40a] T  Eyy b pey amber  aleyhi's-sel m r zig ri oldu. On iki bi  del k anu  teninde bel rmi  idi. Her bir [41b] del kde iki bi  [ urt]¹⁷ varidi. Eyy b n li   ilurdi. ~a  Te  l  beni viribidi kim var "Tevbe it kim bunca  urtlar [41a] arasında  almı sın. Anca dağı  ilsa  tevbe i  ab l  ilmazın. Ol va ıt  ab l  ılam kim  ade≈ Du  sı'n ba a [42b]  eff  get rsin."   n ~a  Te  l  kel mın Eyy b'a vird m. Eyitdi: " ade≈ Du  sı ≈ rmeti  n bu va ıt bu bel y  benden [42a] gider.". Hen z dağı du  y  tamam  ilmadın Ta ri  urt bel sından Δal  [i]-r z   ıldı.  br him  aleyhi's-sel m r zi[43b]g rına degin iri di. Hav da oda na ar eyledi,  or di. Eyitdi: " l hi, bu odı ben m  zerime  ovu   il." didi. ~a  [43a] Te  l  ba a buyurdi: "Y  Cebr  il; var,  br him'e eyit kim, odı ol va ıt  ovu   ılam kim  ade≈ Du  sı'n ba a  eff  get re." [44b]  br him eyitdi: " l h ,  ade≈ Du  sı ≈ rmeti  n bu odı ba a  ovu   il.". Nid  geldi ~a ret-i  z[44a]zet'den: "Y  n ru k n  berden ve sel men  l   br him"¹⁸ Ey od  ovu  ol  br him  zerine. Od i inde [45b] bir  i me rev n oldu ve ya  a' a bitdi bu du   berekatında. T  Ya  b pey amber r zig rına iri di. [45a] Y suf kim o'li[y]di, andan ayrıldı.  ıro  yıl anu   zerine a'ladı.  ki g zi g rmez oldu. Bir [46b] g n se er va tinde nid  geldi kim: "Y  Cebr  il; var, Ya k b'a eyit kim eger  ıro  yıl dağı a'lasa du  sın [46a]  ab l  ilmazın. Ol va ıt  ab l  ılam kim  ade≈ Du  sı'n ba a  eff  get rsin.". Eyitdi: " ade≈ Du  sı ≈ rmeti  n [47b] bu ben m g z m  r  en eyle ve Y suf'u ba a irgir.". Der  l iki g zi g r r oldu ve Y suf'un mu tıcısı [47a] a a iri di. T  M s  pey amber  aleyhi's-sel m r zig rına iri di kim Fir avn la in e elinde derm nde  almı ıdı. [48b] Yitmi  c z  yara lanmı  idi yiyeler. M s 'dan ya a y zlerin  utmu larıdı. M s  diledi kim  a a. Nid  geldi kim ~a  [48a] Te  l   a retinden "Y  Cebr  il, var, M s 'ya eyit kim  ade≈ Du  sı'n ba a  eff  get rsin kim anu  berekatında [49b] Δal   r z   ılam.".   n pey ambere degird m. M s  eyitdi: " ade≈ Du  sı ≈ rmeti  n bu bel y  benden def  eyle.". [49a] Fas  dilile eyitdi: "L  il he illall h.". M s -y  kel mull h t  r zig ri Mu ammed Mu  afa'ya iri di  allall hu  aleyhivesellem. "Bu du  y  [50b] sen e  atu a get rd k ve hediyye virdik. Y  Mu ammed, hi  bu du  y  m n f a  gretme. Eger m n f  bu du  y  cem i [50a]  mrinde bir kez o ursa ben kim    avendem,  y met g ninde andan utanıram. A a ra met  iluram.". Pey amber  aleyhi's[51b]sel m  ld gi va t  smarladı: Siz n boynun za ve benim  mmetler m boynına olsun. Bu du  y  m n f lara  gretmeyeler. [51a] Her ki i kim bu du  y  n  a yire dutsa  or udur kim g l bıla ve misk   z ufer nıla bir [tegen?]  zerine ya [52b] bir alt n  zerine ya bir g mi   zerine ya  dursa  uyıla anı yusa, bir  i eye  oysa geyik derisiyle ol  i eni  [52a] a'zın ba'laya ve her ki i kim ba ı a'rısa ya  arnı a'rısa ya bir  illeti olsa hi  otıla ayılmasa ol  udan biraz [53b] i se ~a  Te  l   udretiyle Δo  ola ve eger  ula'ı a'rısa ol  udan biraz damzura kula'ı i id r ola [53a] ve eger bir kimse bir   lim p  i ah elinden  or sa biraz ol  udan i se em n ola ve eger bir  avrat o'lan get r rken [54b] bu alsa ol  udan biraz i se emin ola, fi'l-  l  urtıla ve eger bir kimse  ız  r sı eylese bu du  y  kend   ninde [54a]  oya, iki rek at nam z  ıla, andan  o ra eyide kim " l h  bu  ade≈ Du  sı ≈ rmeti  n   cet mi sen rev   il." diye [55b] eyide, fi'l-  l   ceti  ab l ola ve eger bir kimsen n yiri ve bost nı olsa ya bir a'  yimi  virmese bu du  y  Oprak  zerine [55a] o uya. Ol yire ve ol a'   zerine sa a, der  l yimi  vire ve eger bir ki i zind na girse  ld rmege  a d eyleseler [56b] ol ki i " ade≈ Du  sı ≈ rmeti  n ba a Δal   vir." dise Ta rı Te  l  ol  ula Δal   vire. Andan Cebr  il eyitdi: [56a] "Bu du  , ulu du  dur kim ve eger bir  ul bu du  y  yazd sa ya kend de bile g t rse ya o usa her kim Ta rı Te  l  c n [57b] virmi  ola a a hi  kimse  afer bulmayalar ve eger bir keskin  ilicila  alsalar kesmeye ve ziy n eylemeye. Y  Mu ammed, bu du  n n [57a] fa leti ve ker meti fehme ve Δ r ra  ı'maz. Y z bi  eyitdigimiz  adardur amm  biz mu ta ar  ıldu . Vall hu   lem bi' - av b. [58b] **Ol Du  -y   ade≈ budur**, Bismill hi'r-ra m ni'r-ra  m. Bismill hi bismih l-m bted  Rabb l-  reti ve l- l  l   ayeten leh  vel  m nteh  [58a] Leh  fi's-sem v ti'l- aliyy r-ra m nu  ale'l- ar i'steva leh  m  fi's-sem v ti ve m  fi'l- ar i ve m  beynehum  ve m  ta te' - er  All hu [59b]  a im n el- l il d 'im 'n-nu em i ve   hir 'l- ud i er-ra m nu    ifun  al  Δal ih  bi riz ih  ma r fun bi lu fihi   dilun fi  ukmihi [59a]   lim n fi m lkihi ra im 'r-r em i  al m 'l- ulem i ba' r 'l-ba'ar i  f r 'l- ufer i mu n 'l-enbiy i  ad r n  al  [60b] m  ye  'u  ub ana' l hi'l-meliki'l- am di Y 'l- ar i'l- me di fe  l n lim  yur du rabb 'l-erb bi ve m sebbib 'l-esb bi ve s ' u'l [60a] -esb bi ve r zi u'l-erz i ve Δ li u'l-a l i ve   diru'l-ma d ri ve   hiru'l-ma h ri ve   dil  yevmi'l-Δ ri [61b] ve'n-n   r c mi u'n-n si yevmi'l-v  i ati il h 'l-elfheti ra im n  al mun  ek run ve'l-hamdu li' l hi rabbi'l- a im i ve'l- amdu li' l hi rabbi'l- a im i ve'l- amdu li' l hi meliki' [61a] r-ra im 'l-evvel 'l- adim  Δ li 'l- ar i'l- a im i ve's-sem v ti ve'l-era'ine ve h ve's-sem f 'l- alim    biletit-tevbete  ek run [62b]

¹⁷ Orijinal metinde "kırk" yazılmı tır.

¹⁸ Enbiya 21/69.

raʿîmun ʾafûrun raʿîmun hüve'l-evvelü ve'l-âdiru ve'®-®âhiru ve'l-bââinu'd-dâ'imü'r-râziou li'l-Δalâyiou ve'l-behâ'imü 'â=ibu' [62a] 'l-úaââya ve mâniúu'l-belâya yeşfü's-seðime ve ya'firü'l-Δââi'îne (...) nâzimîne ve ya'fû úani'l-hâdimîne ve yu=ibu'-'â [63b] li=îne ve yesturü'l-müdbirîne ve ye'minü'l-Δâ'iffine 'ub=âne lâ ilâhe illâ ente'l-kerîmü'l-maúbûdu ʾafûru'l-Δaââya ve yesturü'l-úuyûbe şekûrun [63a] ʾakîmun úâlimun fi'l-ʾsudûdi menbitu'ÿ-Yürûúa ve'l-eşçâra müdebbirü'l-leyle ve'n-nehâra ve yâ Δâliou'l-ʾsubûbi ʾaniyyun úani'l-Δaloi øâsimu' [64b] l-erzâi úallâmu'l-úuyûbi mü'Yhibü'l-humûmi ente'leÿi secede leke sevâdü'l-leyle ve nûru'n-nehâri ve ʾav'ü'l-øameri ve şuúâúu' [64a] 'ş-şemsi ve Δafifu'r-ri= ve deviyü'l-mâ'i ilâhi ente taúlemu's-sirra ve'l-iúlánî ve mâ fi'l-øulûbi ilâhi leyse kemişlihî şey'un [65b] ve ente úalâ Ýâlike şehîdun ilâhi ente'leÿi taúfû úani'l-úâ'î baúde en ya'riøa fi'ÿ-®ünûbi ilâhi ente Δâliou [65a] ve ente Δalaøtehu yan'arifu ileyke bi'l-mensûbi ileyke yevme'n-nüšûri ilâhi e'firü Δaâfeti yâ rabbi iø-ri ʾâcetî mine'l-ʾammi ve'l-hemmi [66b] ve'l-kerbi ve'l-riøi ve'd-deyne ve's-sicne ve'l-ʾranke ve'ş-şiddete ve'l-mera= ente 'iyâşu külli mekrûbin ve ma-rûbin ve ma'ölûmin [66a] ilâhi ente'leÿi øulte "*Lâ teønaâú min ra=meti'llâhi*"¹⁹ ve ente bi øavlike ʾadiou leşte bi mekÿûbin i=fi'®nî yâ müvâlâyî min âfâti' [67b] 'd-dünyâ ve a=vâliha ve hevli'n-nu=údi ve lâ tef-a=ni seyyidi úâlâ ru'úsi'l-Δalâ'ioi fi'l-yevmi'l-mevúúdi Allâhu ekber [67a] ekber kebîran ve'l-ʾamdu lillâhi ʾamden keşîran fe sub=ânallâhi búkraten ve e'ilen lâ ʾidde lehu ve lâ búdde lehu ve lâ va'fe lehu ve lâ [68b] teşbîhe lehu ve lâ şibhe lehu ve lâ şibhe lehu ve lâ ʾadde lehu ve lâ ʾudúde lehu ve lâ mişle lehu ve lâ küfüvve lehu ve lâ vezîra [68a] lehu es'elúke yâ úazizü yâ Allâhu yâ rahmânu yâ ra=îmu en türiyeni fi menâmî mâ racavte minke ve ekrimní bi ma'firatike [69b] Δaâ'eti ente rabbî inneke úalâ külli şey'in øadîdün úâlâ mâ teşâ'u øadîrun ve lâ ʾavle ve lâ øuvvete illâ bi'llâhi'l-úaliyyi'l-úa®îmi [69a] yâ ʾannânu yâ mennânu ferric hemmi ve ʾammî ve'rif úannî şerra cemîúî Δaløike bi ra=metike yâ er=ame'r-râ=imîn [70b] bâb-ı pâÿubend rasûl'llâh úaleyhi's-selâm ve bu pey'amber pâÿubendir. "Na'run min'allâhi ve fet=ün øarîbün ve beşşiri'l-mü'minîn"²⁰ [70a] Yâ Mu=ammed bi'smi'llâhi'r-ra=mani'r-ra=îm Allâhu müfetti=u'l-ebvâbi bâbü yetmiş iki dürlü rence keffâret için bi'smi'llâhi'r-ra=mani'r-ra=îm [71b] "*El-ʾamdu lillâhi'leÿi Δalaøa's-semâvâti ve'l-ar= ve ceúale ʾulümâti ve'n-nûra şümme'leÿine keferü bi rabbihim yaúdilün*. [71a] *Hüvellerÿi Δalaøaküm min ânin şümme øa-râ ecelen ve ecelün müsemmen úindehü şümme entüm temterün*. *Ve hüve'llâhu fi's-semâvâti* [72b] *ve fi'l-ar-i yaúlemu sirraküm ve cehraküm ve yaúlemu ma teksibün*. *Ve mâ te'tihim min âyetin min âyâti rabbihim* [72a] *illâ kânü úanhâ muúri-în*. *Feøad keÿÿebü bi'l-haøøi lemmâ câ'ehüm fesevfe ye'tihim enbâúu mâ kânü bihi* [73b] *yestehziün*"²¹ Bâb: Dîvden perîden emîn olmaø için yazıla getirüle "*Innehü min Süleymâne ve innehü min* [73a] *bi'smi'llâhi'r-ra=mani'r-ra=îm*. *Ellâ taúlü úaleyve ve'tûni müslimîn*."²² Bâb: Cümle belâlardan ve cümle ka-âlardan emîn ola [74b] yaza götüre bi emri'llâhi teúâlâ "*Ve nünezzilü mine'l-øur'âni mâ hüve şifâ'un ve ra=metün li'l-mü'minîne ve lâ yezidü'®-®âlimîne illâ Δasâra*."²³ [74a] Bâb: Pey'ambere si=r eyleyicek bunı getürdi emîn oldı. "*Bi'smi'llâhi erøike* [min] *külli şey'in yü'ÿike*"²⁴ [75b] Vallâhu yâ Δafiyye'l-elââfi neccinâ mimmâ neΔâfu. Bâb: İstimâ'yiçün bâdeme yaza yidüre. Eger bâdem bulamazsa üç pare kâ'ida [75a] yaza. Su birle içe, şifâ vire bi emri'llâhi teúâlâ. *Bi'smi'llâhi ebra'úma bi'smi'llâhi heyâ'úma ʾamâ me=ma me=ma* Bâb: [76b] Pey'amber buyurmuş her kim rencü ola ki bu duúâyı yazalar, içireler bi emri'llâhi teúâlâ. Bi'smi'llâhi'l-úí®âmi ve hiye ramîm [76a] bi úizzeti'llâhi úskün bi úa®ameti'llâhi úskün ve bi øudreti'llâhi úskün bi emri'llâh. Bâb: Ademü veyâ ʾayvanü [77b] sidi olmasa bu duúâyı yaza, boynuna daøa, sidi gele bi emri'llâhi teúâlâ. Bismillâhi'r-ra=mani'r-ra=îm eúüzü bi kelimâti'lletî²⁵ [77a] bir pâre etmege²⁶ yazalar, yiyeler bi emri'llâhi teúâlâ. "*Elleÿine ye'ÿkurüne'llâhe øiyâmen ve øuúúden* [78b] *ve úalâ cunûbihim ve yetefekkerüne fi Δaløi's-semâvâti ve'l-ar-i rabbenâ mâ Δalaøte hâza bââila süb=âneke feøinâ* [úaÿâbe'n-nâr]"²⁷

¹⁹ Zümer 39/53.

²⁰ Saff 61/13.

²¹ En'âm 6/1-5.

²² Neml 27/30.

²³ İsra 17/82.

²⁴ Hz. Peygamber'in şifa dualarından olan bu hadis, eksik bırakılmıştır.

²⁵ Buradan sonraki varak koştugu için dua yarım kalmıştır.

²⁶ Ekmege.

²⁷ Âli İmrân 3/191. Buradan sonraki varak koştugu için ayet yarım kalmıştır.

EK2: Fotoğraflar

Kadeh Duası 1

Kadeh Duası 2

Kadeh Duası 3

Kadeh Duası 4

EXTENDED SUMMARY

Culture is a total of materialistic and spiritual values a nation constitutes throughout its course of historical development and it was handed on from one generation to the next in an oral medium in the time period when writing had not been invented. The culture that is created, cherished and spread in an oral medium is referred to as oral culture. A component of oral culture consists of beliefs, faiths, and the applications relevant to them. Belief is based on faith, and its correlation with the dogma of a time period can be conveyed. Faith, however, is to believe in the existence of a metaphysical power, a metaphysical being, in the existence of missions and avoidances regarding the being, to believe in complying with such missions and avoidances can bring benefits, and neglecting them may cause harm. Beliefs, infused with faiths, are cherished through a variety of practices. One of the religious practices such beliefs and faiths bring to an individual is prayers. The Turkish Muslims have received assistance from prayers in the circumstances where they needed it. Therefore, a rich culture of prayer has come to be in the geography of the Turkish Muslims. One of the prayers in this culture that is not thought to be based on Islamic resources is the “Cup Prayer”. In this study, a written “Cup Prayer Commentary” kept in our private library will be presented; and the spread of the Cup Prayer, which has found its place in the Turkish-Muslim culture, in cyberspace through transformation and metamorphosis will be examined.

This prayer, today known in public as “the Cup Prayer”, is located in Ankara Adnan Ötügen Provincial Public Library, at the end of a holy Quran manuscript registered as 06 HK 4899, in Konya District Manuscript Library, in a handicraft registered 42 Kon 1341, and at the end of an issue of the handicraft Cup Prayer Commentary which is located in our private library. Additionally, there are handicrafts where the Cup Prayer was commentated. There are 5 manuscripts of the Cup Prayer Commentary in the manuscript libraries of our country. The Cup Prayer Commentary issue that is in our private library has a total of eighty-seven paper sheets. The writing is coated in leather and the size of its papers is 7x8.5x2 centimetres. Particularly the last sheets are highly worn out and some of its sheets are detached. There is no information about where, when and by whom the handicraft was written. It is an expressive text. The text of the commentary and the prayer is observably written by one person, and the chapters after the prayer are deduced to be penned by different people. Another striking detail of the work is that the language features of the old Anatolian Turkish can be noticed. In this study, primarily the written text of the Cup Prayer and its commentary that exists in our private library was transcribed, and then, the tradition of oral culture and its relation to the Cup Prayer are put forth by detecting the elements of oral culture in the commentary of the prayer. Afterwards, the places of the Cup Prayer in cyberspace and in the belief system of Turkish society are attempted to decide.

The patterns that ease memorizing in the oral memory are defined as the stereotyped expressions within a folklore work based on the basis of narration. These uses of stereotyped expressions are one of the elements that demonstrate the connection between the oral culture and the Cup Prayer Commentary, which is the subject matter of our study. The stereotyped expressions such as “ta Nuh peygamber aleyhisselam ruzigarına degin”, “ta Eyyüb peygamber aleyhisselam ruzigarına degin” which exist in the text frequently are observed to have a similar function to the transition styles of fairytales and folk tales and to provide the transition from a place to a different place or from an event to a different event. Furthermore, the stylistic numbers like three, forty, seven, and seventy thousand encountered in the products of oral culture, and the Mount Qaf which is a fairytale motif for its height are seen to be used to enforce the meaning and stress the expression of a multitude.

Aside from the stereotyped expressions, another element that displays the relationship between the text and the oral culture is the element of language and style. It is seen that the text is quite simple, thus, it has a prosaic language that can easily be comprehended by the readers of the time period it was written in. If the work is examined in terms of narration style, it can be seen as if a sage is narrating slowly, in clear language the parables of prophets in a chatting assembly so that people can learn a lesson and believe in the benefits of these prayers.

It is impossible to regard the concepts of communication, society and culture separately. The changes in the world of technology affect the communication between the people and society of that period as well, and the internet is one of the most efficient means of communication in the world today. In this context, hundreds of

pages of information and comments about the Cup Prayer on various websites on the internet can be accessed. Those comments and that information are valuable as they can give clues about the belief and the nature of faith of the society of today. Even though varied websites point out the fact that this prayer is not based on a solid origin, there are large numbers of comments in forums saying expressing it is a highly effective and favourable prayer, and these comments hint at how powerful faith the society has in this prayer.

In human life, the beliefs and the rituals related to these beliefs have not experienced many alterations throughout history. The change barely consists of the renewal, spread, transformation and application of these beliefs and rituals on different surfaces and with different devices depending on the shifts in the communication systems. There is continuity. Collectively being created and used in the secondary medium of oral culture today keeps this continuity alive. Thus, the prayer and its commentary that came to exist in an oral culture medium were kept alive and spreading through a period of hundreds of years, transcribed in a written culture medium after being collected from the oral culture, and are still being kept alive and spreading much rapidly on the websites today.

Thus, a new handicraft is added to the inventory of the manuscript Cup Prayer and its commentary. Besides, the facts that the Cup Prayer and its commentary has no origin of Islamically authenticity, moreover, this prayer was, as a matter of fact, transcribed by collecting from the rumours about the prayer inside the circle of oral culture, thus its commentary was also approached within the structure and wording of an oral culture product; folktale, were revealed. The Cup Prayer Commentary and the believings around this prayer emerged by the oral transfers from one person to another within the primary oral culture. The expansion and the distribution of the prayer and its commentary being carried on, sometimes being associated with magic, potently through new applications on the ritual formats can be witnessed. The beliefs and applications regarding the Cup Prayer and other prayers are essential for determining the place the prayers hold in public beliefs. New studies, like this one, on the prayers in the oral culture, their functions and their expansion in secondary oral culture, will make a contribution to better explaining the religion and the piety of Turkish people, grasping its origins and whether there is transformation and metamorphosis in the belief system.